

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8964/2023
23.04.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Република ..., чији је пуномоћник Душан Стојановић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1360/22 од 14.12.2022. године, у седници одржаној 23.04.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1360/22 од 14.12.2022. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Шапцу П 39/2020 од 11.04.2022. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу, на име накнаде нематеријалне штете, због повреде угледа, части, слободе и права личности настале неоснованим лишењем слободе и боравком у притвору исплати 1.055.000,00 динара са законском затезном каматом од 11.04.2022. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе тужену да му на име накнаде нематеријалне штете, због повреде угледа, части, слободе и права личности настале неоснованим лишењем слободе и боравком у притвору исплати износ преко досуђеног ставом првим изреке ове пресуде до траженог износа од 4.800.000,00 динара са законском затезном каматом од 29.06.2018. године до исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу, на име накнаде материјалне штете на име трошкова састава захтева за постизање споразума о постојању штете и висини и врсти накнаде штете исплати износ од 11.250,00 динара са законском затезном каматом од 11.04.2022. године, као дана пресуђења до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиоца у делу којим је тражио да суд обавезе тужену да му на име накнаде материјалне штете због трошкова састава захтева ради постизања споразума о

постојању штете и врсти и висини накнаде, исплати износ преко досуђеног ставом трећим изреке пресуде, до траженог износа од 22.500,00 динара, са законском затезном каматом од 29.06.2018. године до исплате, као и у делу тражене законске затезне камате на износ досуђен ставом трећим изреке ове пресуде за период од 29.06.2018. године до 10.04.2022. године као неоснован. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 184.650,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка преко износа досуђеног ставом петим изреке, до траженог износа од 404.750,00 динара са законском затезном каматом од правноснажности пресуде до исплате, као и у делу тражене законске затезне камате на износ досуђен за трошкове парничног поступка из става петог ове пресуде од правноснажности пресуде, па до извршности, као неоснован. Ставом седмим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка на терет тужиоца као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1360/22 од 14.12.2022. године, одбијена је жалба тужиоца, а делимично усвојена, делимично одбијена жалба тужене, па је другостепени суд пресуду Вишег суда у Шапцу П 39/20 од 11.04.2022. године у усвајајућем делу преиначио тако што је одбио тужбени захтева за накнаду нематеријалне штете преко износа од 500.000,00 динара, са законском затезном каматом, одбио захтев за накнаду трошкова састава захтева за накнаду штете преко износа од 9.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате а у односу на одлуку о трошковима поступка тако што је смањио обавезу туженог до износа од 102.600,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате, док у преосталом непреиначеном делу, наведену пресуду потврдио. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 18.000,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у одбијајућем делу ревизију је благовремено изјавио тужилац, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у границама прописаним чланом 408. ЗПП у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је држављанин Републике Против тужиоца је пред Вишим судом у Шапцу у предмету Ки 71/11 вођен кривични поступак по захтеву за спровођење истраге ВЈТ у Шапцу од 20.06.2011. године, због кривичног дела разбојништва из члана 206. став 2. у вези става 1. у вези члана 33. КЗ о којем је суд одлучио решењем од 18.07.2011. године. Решењем Вишег суда у Шапцу Ки 71/11 од 08.09.2011. године одређен је притвор према тужиоцу на основу члана 142. став 1. тачка 1. ЗКП и одређено је да се исти има рачунати од тренутка лишења слободе. Притвор је одређен из разлога што окривљени живи у страној држави, Републици ... и није доступан државним органима РС. Наредбом Вишег суда у Шапцу од 08.09.2011. године издата је потерница ради проналажења тада окривљеног и

одређено је да ће потерницу расписати МУП, ПУ Шабац. Решењем истог суда Ки 71/11 од 12.09.2011. године, прекинута је истрага и одређено да ће се наставити када окривљени буде пронађен, а расписана је међународна потерница.

Против тужиоца је истовремено вођен кривични поступак и по захтеву за спровођење истраге ОЈТ Лозница од 04.02.2011. године, због кривичног дела тешка крађа из члана 204. став 1. тачка 1. КЗ, по коме је Основни суд у Лозници решењем Ки 84/11 од 05.07.2011. године одредио да се спроводи истрага против тужиоца, па му је уручен позив за главни претрес преко МУП-а БиХ. Решењем Основног суда у Лозници Ки 84/11 од 03.08.2011. године, наложено је ПС Лозница да се распише потерница за тужиоцем, а решењем истог суда под истим бројем и датумом, према њему је одређен притвор у трајању од месец дана применом члана 142. став 2. тачка 1. ЗКП из разлога што избегава да дође на заказано рочиште за саслушање. Решењем наведеног суда Ки 84/11 од 20.09.2011. године прекинута је истрага у кривичном поступку против осумњиченог, па је расписана потерницу а потом и међународна потерница, по којој је тужилац лишен слободе у Републици Хрватској, решењем Жупанијског суда у Вуковару од 29.06.2018. године, којим је против њега одређен притвор ради изручења органима РС и спровођења кривичних поступака пред Вишим судом у Шапцу, у предмету Ки 71/11 и Основним судом у Лозници у предмету Ки 84/11 од 03.08.2011. године. Министарство правде РС је дописом од 11.07.2018. године упутило молбу Министарству правосуђа Републике Хрватске за изручење тужиоца по примљеном обавештењу Интерпола.

Тужилац је изручен органима Републике Србије дана 09.01.2019. године и следећег дана је саслушан од стране судије за претходни поступак Вишег суда у Шапцу, у предмету Ки 71/2011. Након саслушања донето је решење Ки 71/11 од 10.01.2019. године којим је остављено на снази решење Вишег суда у Шапцу Ки 71/11 од 08.09.2011. године, којим је против тада окривљеног одређен притвор на основу члана 142. став 1. тачка 1. ЗКП и одређено да се притвор по ранијем решењу рачуна од 09.01.2019. године, па је тужилац лишен слободе до 30 дана. ВЈТ у Шапцу је дописом од 24.01.2019. године, обавестило Виши суд у Шапцу, судију за претходни поступак, да одустаје од даљег кривичног гоњења тужиоца, а решењем од 24.01.2019. године укинут је притвор који се рачуна од 09.01.2019. године, када је окривљени лишен слободе и одређено да се исти одмах пусти на слободу. Решењем Вишег суда у Шапцу Ки 71/11 од 13.05.2011. године, обустављен је поступак истраге против окривљеног.

По расписаној потерници МУП-а – ДП, ПУ Шабац, ПС Лозница, ПИ Лозница, дана 24.01.2019. године, Основном суду у Лозници је предат тужилац по расписаној потерници од 09.08.2011. године на основу наредбе Основног суда у Лозници Ки 81/11. Истог дана, 24.01.2019. године тужилац је саслушан у Основном суду у Лозници код судије за претходни поступак и донета је наредба Ки 84/11 од 24.01.2019. године за повлачење потернице. Дописом од 30.01.2019. године, ОЈТ у Лозници је предложио Основном суду у Лозници да донесе решење о обустави истраге јер не постоје докази да је тада осумњичени извршио кривично дело из члана 204. став 1. тачка 1. КЗ, па је Основни суд у Лозници донео решење Ки 84/2011 од 01.03.2019. године којим се обуставља истрага против тужиоца због кривичног дела тешка крађа из члана 204. став 1. тачка 1. Кривичног законика услед одустајања јавног тужиоца од кривичног гоњења.

Против тужиоца вођен је и трећи, паралелни кривични поступак, а други пред Основним судом у Лозници по решењу о спровођењу истраге у предмету Ки 33/2011

од 26.01.2011. године, због постојања основане сумње да је извршио продужено кривично дело тешка крађа из члана 204. став 1. у вези члана 33. и 61. Кривичног законика. Оптужница је подигнута 11.03.2011. године и уручена тужиоцу преко МУП БиХ, о чему је суд обавештен дописом од 30.03.2011. године. Наредбом Основног суда у Лозници Кв 430/2016 од 20.12.2016. године одређено је да се за тада оптуженим изда потерница. Решењем суда од истог дана тужиоцу је одређен притвор с позивом на одредбу члана 211. став 1. тачка 1. ЗКП, јер се налазио на непознатој адреси, а било му је познато да се против њега води кривични поступак и одређено је да се притвор рачуна од момента лишења слободе. Након саслушања поводом одређеног притвора, решењем Кв 24/19 од 25.01.2019. године, остављено је на снази решење Основног суда у Лозници Кв 430/2016 од 20.12.2016. године и одлучено да се притвор рачуна од 24.01.2019. године, до 30 дана, почев од 23.02.2019. године. Решењем Основног суда у Лозници Кв 55/19 од 20.02.2019. године притвор је продужен, а потом, решењем Основног суда у Лозници К 25/19 од 22.02.2019. године укинут.

Тужилац се у периоду од 01.09.2011. године до 14.09.2017. године налазио у КПЗ Тузла на издржавању казне затвора по више пресуда судова БиХ и за то време није примао обавештења да је тражен од органа гоњења Републике Србије, како би могао да се изјасни где се налази.

По оцени нижестепених судова, лишавање слободе тужиоца 29.06.2018. године на основу међународне потернице која је расписана на основу решења о притвору, који је против њега одређен у предметима Вишег суда у Шапцу Ки 71/11 дана 08.09.2011. године и Основног суда у Лозници Ки 84/11 дана 03.08.2011. године, с позивом на члан 142. став 1. тачка 1. ЗКП, којим је било прописано да се притвор може одредити против лица за које постоји основана сумња да је учинио кривично дело, ако се крије или ако се не може утврдити његова истоветност, или ако постоје друге околности које указују на опасност од бекства, није био основан јер, према стању у списима предмета, тужилац није лично примио позив за саслушање нити му је достављена наредба о спровођењу истраге, па како се, као страни држављанин, налазио у БиХ на издржавању казне затвора по више пресуда у периоду од 01.09.2011. године до 14.09.2017. године, није било места примени члана 584. став 2. ЗКП, који искључује право на накнаду штете за лице које је својим својим недозвољеним поступцима проузроковало своје лишење слободе.

У периоду од 24.01.2019. године до 22.02.2019. године у коме се тужилац налазио у притвору по решењима Основног суда у Лозници Кв 430/16 и Кв 24/19, притвор је одређен на основу члана 211. став 1. тачка 1. ЗКП, с обзиром да је био недоступан органима РС и није му се могао уручити позив за главни претрес, а било му је познато да се против њега води кривични поступак, будући да му је оптужница уредно уручена, па сходно члану 584. став 2. ЗКП, којим је прописано да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе, нижестепени судови закључују да је тужилац својим држањем скривио разлоге одређивања притвора, што, сходно чл. 584. став 2. ЗКП, искључује његово право на накнаду штете због лишење слободе.

Следом наведеног, нижестепени судови закључују да тужиоцу припада право на накнаду нематеријалне штете за време трајања притвора од укупно 211 дана.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је, полазећи од дужине временаведеног у притвору, да је кривични поступак трајао осам година а

покренут у време када је тужилац имао 23.године, његову одвојеност од породице за време трајања притвора који је издржавао у другој држави као, тежину кривичног дела која му је стављена на терет и ранију осуђиваност, закључио да тужиоцу припада право на накнаду нематеријалне штете због нарушеног угледа и части и повреде права слободе личности услед неоснованог лишења слободе, у износу од 1.055.000,00 динара као и да му на име материјалне штете за састав образложеног поднеска упућеном Министарству правде у циљу мирног решења спора, припада право на износ од 11.250,00 динара.

Прихватајући чињенично утврђење првостепеног суда, другостепени суд је с позивом на одредбу члана 200. став 2. ЗОО, оценио да личност тужиоца и степен угледа који је могао уживати у друштвеној средини као вишеструко осуђивано лице које је у то време издржавало казну затвора од шест година, не оправдава висину досуђене накнаде, тако да му за душевне болове због лишења слободе које није било оправдано исходом кривичног поступка, припада право на накнаду нематеријалне штете за време трајања притвора од укупно 211 дана, с обзиром и на све друге утврђене околности, у износу од 500.000,00 динара, јер се тим износом доприноси успостављању психофизичке равнотеже и ублажавају претрпљене душевне патње због неоснованог лишења слободе, а не погодује тежњама које нису спојиве са природом и друштвеном сврхом накнаде, па је одлучио као у ставу првом изреке.

С обзиром да је тужилац пре подношења тужбе у овој парници упутио захтев за накнаду штете надлежном министру према члану 588.ЗКП-а, другостепени суд закључује да тужиоцу припада накнада за састав тог захтева сразмерно коначном успеху у спору, у износу од 9.000,00 динара, будући да је реч о потраживању које се сматра накнадом трошкова насталих у вези с поступком.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је на утврђено чињенично стање правилно применио материјално право.

Другостепени суд је, правилном применом одредбе 200. ст.2 Закона о облигационим односима у вези са члану 583. Законика о кривичном поступку, правилно одлучио када је тужиоцу досудио накнаду нематеријалне штете у износу од 500.000,00 динара, због неоснованог лишења слободе, правилно оцењујући да душевни болови услед неоснованог лишења слободе представљају јединствен вид штете који обухвата све штетне последице нематеријалне штете везане за личност оштећеног које су проистекле из неоснованог лишења слободе као и да претрпљени страх тужиоца не превазилази ниво страха који би оправдавао досуђење посебне накнаде за овај вид штете.

Правилна је и одлука другостепеног суда у односу на накнаду трошкова за састав захтева за постизање споразума о постојању штете, коју је правилно досудио сразмерно успоку тужиоца у спору.

По оцени Врховног суда, неосновано се наводима ревизије истиче да је материјално право од стране другостепеног суда погрешно примењено приликом утврђења права и одмеравања висине правичне новчане накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе. Правилно је другостепени суд закључио да се у овом случају ради о јединственом виду нематеријалне штете, а разлоге које је навео у свему прихвата и ревизијски суд.

Остварење права на накнаду штете због неоснованог лишења слободе, која обухвата све штетне последице изазване боравком у притворским условима, не искључује могућност истицања посебних захтева за накнаду нематеријалне штете услед тежих облика угрожавања психичког и физичког интегритета притвореног лица или наступања теже болести. Ипак, да би дошло до остварења наведеног права, описана повреда интегритета и здравља мора да буде у јасној узрочно-последичној вези са боравком у притворским условима. У конкретном случају, душевне патње тужиоца изазване притворским условима представљају класичне облике повреде права личности које се у целости компензују досуђивањем јединствене накнаде за неосновано лишење слободе.

Приликом одмеравања висине накнаде за тражени вид штете, по оцени Врховног суда, другостепени суд је водио рачуна о свим објективним и субјективним околностима које утичу на природу, тежину и трајање душевних болова насталих услед неоснованог лишења слободе, као што су природа и тежина кривичног дела које је тужиоцу стављено на терет, дужина трајања неоснованог лишења слободе (211 дана), животно доба, породични и лични статус, углед који је оштећени уживао у својој животној и радној средини, однос средине према тужиоцу, чињеницу да је вишеструки повратник у извршењу кривичних дела након лишења слободе као и значај повређеног добра и циљ коме служи ова накнада. Следи наведеног, Врховни суд сматра да је у конкретном случају за овај јединствени вид штете правилно одмерена правична новчана накнада и да досуђен износ тужиоцу пружа сатисфакцију за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе. Наведени износ одговара значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, јер би досуђење већег износа погодновало тежањама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом у смислу члана 200. став 2. Закона о облигационим односима.

Ни осталим наводима у ревизији, које је овај суд такође ценио, не доводи се у сумњу правилност побијане одлуке, због чега их посебно није образложио.

Правилна је и одлука о трошковима поступка донета применом чл. 165. ЗПП.

Из изнетих разлога, на основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Како је ревизија тужиоца одбијена као неоснована, одбијен је и захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка, па је на основу члана 165. у вези члана 153. став 1. ЗПП, одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић